

Intensiv behandling av patienter med pisksnärtsskada gav ingen ytterligare effekt

I Lancet presenteras en studie från Storbritannien om behandling av pisksnärtsskada. Undersökningen omfattar 3 851 patienter som under perioden 2005–2007 sökte vård vid något av tolv olika sjukhus i Storbritannien.

De lottades till två grupper. En grupp med 1 598 patienter fick standardbehandling, vilket innebär att de gavs allmänna råd kring sjukgymnastik. Den andra gruppen gavs mer intensiv rådgivning av särskild personal, som vid sidan av information om sjukgymnastik informerade om smärthantering, prognos och vikten av att tänka positivt.

I ett andra steg gavs deltagare i båda grupperna som inte blivit smärtfria efter tre veckor möjlighet att få sjukgymnastik. Totalt genomgick 599 deltagare studiens andra steg. Dessa lottades igen

till två grupper: en gavs sjukgymnastik vid ett tillfälle, medan den andra fick det vid upp till sex tillfällen.

Deltagarna följdes sedan med löpande kontroller i upp till ett år. Vid dessa skattades deras symtom med hjälp av NDI-poäng (Neck disability index). Det visade sig att de deltagare som fått mer intensiv rådgivning och information i studiens första steg inte tillfrisknade snabbare än de som fått standardbehandling (bara råd om sjukgymnastik).

För deltagare som genomgick studiens andra steg visade det sig att de som fick sjukgymnastik flera gånger visserligen uppnådde bättre symptomlindring vid en uppföljning efter fyra månader än gruppen som bara fick sjukgymnastik vid ett tillfälle. För längre uppföljningstider, upp mot ett år, note-

»Dessa lottades igen till två grupper: en gavs sjukgymnastik vid ett tillfälle, medan den andra fick det vid upp till sex tillfällen.«

rades dock inga skillnader mellan grupperna. Författarna har tittat på de hälsoekonomiska konsekvenserna av sjukgymnastiken och konstaterar att det i ett strikt samhällsekonomiskt perspektiv inte är lönsamt att ge flera omgångar sjukgymnastik.

Anders Hansen
leg läkare, frilansjournalist

Lamb S, et al. Lancet. Epub 18 dec 2012.
doi: 10.1016/S0140-6736(12)61304-X

Död i unga år vanligare bland soloartister än bland rockgrupper

Rockstjärnor som dör unga finns det åtskilliga välkända exempel på. Jim Morrison, Jimi Hendrix, Amy Winehouse och Brian Jones är ett axplock.

I BMJ presenteras en studie där en grupp forskare tagit sig en närmare titt på medellivslängden för rock- och popstjärnor under perioden 1956–2006. Vem som ska definieras som pop- eller rockstjärna har bestämts utifrån två publicerade listningar av de 1 000 respektive 5 000 bästa skivorna någonsin sammanställda av både musikkritiker och fans. Utifrån dessa har 1 489 rock- och popartister inkluderats i en kohort. Författarna har också inkluderat uppgifter om huruvida deltagarna var soloartist eller medlemmar i en grupp.

För 137 artister (9,2 procent av samtliga) har uppgifter funnits tillgängliga (i medier, biografier etc) om att personen avlidit under perioden och också när det skett och orsaken (däribland missbruksrelaterad död, malignitet, suicid etc). Det faktum att närmare var tionde deltagare avlidit innebär i sig ökad dödlighet jämfört med befolkningen i stort. Medellivslängden bland de avlidna var 39,6 år för artister från Europa och 45,2 år för amerikanska artister.

Missbruksrelaterade dödsfall och maligniteter var vanligaste dödsorsaker; de skördade vardera 18,2 procent av de avlidna. Därefter följde kardiovaskulär sjukdom (15,3 procent).

Intressant att notera är att solostjärnor dog i dubbelt så hög utsträckning som medlemmar i grupper. Veteranrockare som Rolling Stones kan, vid sidan av att tillhöra en grupp, dessutom lugnas av det faktum att rockstjärnor som varit kända 25 år och längre tenderar att närma sig samma mortalitetsnivåer som i befolkningen i stort.

Författarna tittade specifikt på artister med känt trauma i barndomen, såsom misshandel eller övergrepp. Det visade sig att dessa löpte ökad risk att dö till följd av missbruk än kohorten i stort. Närmare hälften av deltagarna som avled till följd av missbruk hade utsatts för trauma i barndomen jämfört med deltagare som dog av andra orsaker, där 25 procent hade utsatts för trauma i barndomen.

Att det finns begränsningar med att, som i den aktuella studien, inhämta uppgifter om dödsorsaker, missbruk och trauma i barndomen från medier, biografier och intervjuer behöver knappast tilläggas.

Det är faktiskt inte första gången som BMJ publicerar en studie i ämnet. Det faktum att flera välkända rockstjärnor dött vid 27 års ålder (vilket föranlett uttrycket »27 club«), däribland nämnda Morrison, Hendrix, Winehouse och Jones samt Kurt Cobain och Janis Joplin, var föremål för en artikel i tidskriften i december 2011. Konklusionen

Foto: Rex Features/IBL

Amy Winehouse, en av solostjärnorna som dött i tidig ålder.

var emellertid att det var en ren slump att så många välkända artister blev just 27 år. Berömmelse kan i sig vara kopplad till ökad risk att avlida men just 27 års ålder innebär inte »några särskilda risker« i en rockstjärnas liv, konstaterade författarna till studien.

Anders Hansen
leg läkare, frilansjournalist

Bellins M, et al. BMJ Open. 2012;2:e002089.
doi: 10.1136/bmjopen-2012-002089